

Chữa viêm họng với mướp hương

Mướp hương (*Luffa cylindrica* (L.) M.J.Roem. thuộc họ Bí (Cucurbitaceae), tên khác là mướp ta, người Tày gọi là mác hom, tên Thái là co buồn hom, được trồng phổ biến ở khắp nơi trong cả nước để lấy quả làm thức ăn.

Về mặt thuốc, nhiều bộ phận của mướp hương có tác dụng chữa bệnh tốt.

Lá mướp: dùng lá bánh tẻ, thu hái quanh năm, để tươi hoặc phơi khô. Dược liệu có vị đắng, chua, tính hơi lạnh, có tác dụng thanh nhiệt, chống viêm, giảm ho, giải độc, tiêu thũng.

Chữa viêm họng: lá mướp hương rửa sạch, giã nhỏ với ít muối, thêm nước, gạn uống làm một lần.

Chữa ho, hen kéo dài: lá mướp hương 15g nấu nước uống hoặc chế biến dưới dạng cao lỏng 1/1, mỗi lần uống 0,5ml.

Chữa phù thũng: lá mướp hương 15g phối hợp với cây cứt lợn 10g, thái nhỏ, phơi khô, sắc với 200ml nước còn 50ml, uống làm một lần trong ngày. Dùng 5 – 7 ngày.

- Dùng ngoài, lá mướp hương để tươi, giã nát, lấy nước bôi chữa lở đầu, mẩn ngứa nếu đem nướng lá, rồi giã xát lại chữa nước ăn chân. Lá mướp hương phơi khô, đốt tồn tính, tán bột mịn, hoà với dầu vừng, bôi chữa nứt nẻ đầu vú, lợi chảy máu.

Thân cây mướp: Lấy từ mặt đất trở lên độ 1m, chặt nhỏ, đốt tồn tính, tán mịn, uống mỗi lần 10g với ít rượu chữa viêm xoang mũi, chảy nước mũi và có mùi hôi.

Thân cây mướp 30g, phối hợp với xa tiền tử 30g, hồ trượng 15g, hoàng bá 10g, sắc nước uống ngày 1 thang chữa đau lưng, đau hông do thấp nhiệt.

Hoa mướp 20g, hạt đậu xanh 100g. Đậu xanh để cả vỏ, ninh nhừ rồi lấy khoảng 400ml nước cốt. Vớt xác đậu xanh ra, cho hoa mướp đã thái nhỏ vào, đun sôi trong 5 – 10 phút. Để nguội. Chắt lấy nước uống làm 2 – 3 lần trong ngày. Chữa sốt cao, đau đầu.

Quả mướp: có vị ngọt, tính bình, nấu canh ăn hằng ngày có tác dụng nhuận tràng và làm dịu đau (chính là do chất nhày chứa với hàm lượng cao trong quả). Quả mướp non ninh với chân giò hoặc móng giò lợn là thuốc tăng tiết sữa và làm máu lưu thông. Đai của quả mướp hương 1 – 2 cái phối hợp với huyết dụ 2 – 3 lá, rễ cỏ tranh 20g, rễ cỏ giày 20g, thái nhỏ, sắc với 400ml nước còn 100ml, uống làm hai lần trong ngày, chữa băng huyết. Vỏ quả mướp già (chưa thành xơ), hạt gấc, hạt trám, đốt thành than, trộn với mỡ lợn, bôi ngày vài lần chữa mụn nhọt. Hạt mướp già 5 – 10g sao vàng, sắc nước uống chữa đau lưng.

Rễ mướp có vị ngọt, tính bình, có tác dụng hoạt huyết, thông lạc chữa đau nửa đầu, viêm mũi, viêm xoang, ho, đau lưng, với liều uống mỗi ngày 15 – 30g dưới dạng thuốc sắc. Nước sắc này dùng ngâm, rửa chữa lở ngứa, chảy nước vàng.

Xơ mướp: được lấy từ quả mướp chín thật già đã khô quắt, có vỏ ngoài nhăn nheo, màu vàng óng, cầm thấy nhẹ tay, đem ngâm vào nước nhiều lần cho tróc dần

lớp vỏ ngoài và rửa nát hết lớp thịt còn sót lại ở trong, rửa sạch, rửa hết hạt, phơi khô.

Xơ mướp được dùng trong y học cổ truyền với tên thuốc là ty qua lạc, có vị ngọt dịu, tính bình, có tác dụng cầm máu, thông kinh lạc, chống co thắt, thúc sỏi, lợi tiểu. Dược liệu được dùng trong những trường hợp sau:

Chữa trĩ ra máu, rong kinh, băng huyết, kiết lỵ ra máu: xơ mướp đốt tồn tính, tán bột, uống mỗi ngày 4 – 8g chia làm 2 lần chiêu với nước ấm.

Chữa tắc tia sữa: xơ mướp 1 cái, gai bồ kết 10 cái, hành tươi hoặc phơi khô 1 củ. Tất cả băm nhỏ, sắc với 400ml nước còn 100ml, uống làm hai lần trong ngày. Dùng 2 – 3 ngày. Kết hợp xoa nắn vú cho thông tia sữa.

Chữa hen: xơ mướp 20g băm nhỏ, sao; hạt đay quả dài 12g, giã dập, sao. Trộn đều, sắc uống lúc nóng. Ngày hai lần. Dùng 2 – 3 ngày.

Chữa bế kinh: xơ mướp đốt tồn tính, tán nhỏ, trộn với tiết chim bồ câu trắng làm thành bánh, rồi phơi khô, tán nhỏ. Mỗi lần uống 8g với rượu vào lúc đói (Nam dược thần hiệu).

Chữa sỏi (làm sỏi mọc nhanh và mọc đều, hạn chế các biến chứng): xơ mướp 20g, kinh giới 12g, bạch chỉ 12g, kim ngân 12g, cỏ mần trầu 8g, cam thảo nam 4g. Tất cả thái nhỏ, sao vàng, sắc uống làm hai lần trong ngày.

Theo tài liệu nước ngoài, lá mướp tươi giã nát, đắp chữa mụn nhọt, sung tấy, phát ban ở trẻ em. Dịch ép từ lá mướp có tác dụng điều kinh. Quả mướp đốt thành tro, pha nước uống chữa đau lưng, viêm vú. Quả mướp non nấu ăn là thuốc mát, giải độc, lợi sữa.